



Kansrijk opgroeien

Factsheet

Pilot Gezinscoaches (2023)

Doorbreken van intergenerationele problematiek

Eind 2019 startte de pilot 'Doorbreken van Intergenerationele Armoede Problematiek'. Twee gezinscoaches zijn momenteel in vier gezinnen actief. De gezinscoaches helpen de gezinnen om armoedeproblematiek te doorbreken. Dit doen zij door de gezinnen intensief en langdurig te begeleiden. Bij de gezinnen is er een aantal overeenkomende patronen te herkennen. Voorbeelden hiervan zijn: scholing of werk onder het eigen kunnen, ongezonde leefpatronen, meerdere scheidingen, laag zelfbeeld en geen geloof in eigen kunnen. Samen met de gezinnen is gekeken naar vorige generaties om inzicht te krijgen in het ontstaan van deze patronen. In veel gevallen spelen de problematieken al meerdere generaties. Doordat de patronen zo ingesleten zijn bij de gezinnen is het moeilijk om ze te doorbreken. Om te voorkomen dat gezinnen na een tegenslag weer terugvallen in hun oude patronen is een langdurige aanpak nodig.

Gezinsaanpak

De gezinscoaches werken in het gezin. Het gezinssysteem staat hierdoor ook centraal. Hoe met elkaar wordt omgegaan en welke normen en waarden worden meegegeven heeft invloed op de nieuwe generatie en hoe hun toekomst eruit ziet. Door in te zetten op het gezinssysteem worden de kansen niet alleen voor de ouders, maar ook voor de kinderen vergroot. Zij krijgen hierdoor nieuwe perspectieven en meer inzicht in wat ze zelf al kunnen.

Ervaringen van gezinnen en gezinscoaches

Door middel van storytelling wordt binnen de pilot gekeken wat wel en niet werkt. Met deze methode wordt er niet gekeken naar momentopnames en cijfers, maar naar de ervaringen en veranderingen in de gezinnen. Ook het perspectief en ervaringen van de gezinscoaches worden hierin meegenomen. De werkende mechanismes zijn te zien in de verhalen van de gezinnen. Opbrengsten uit de verhalen van de deelnemende gezinnen en gezinscoaches zijn:

- Eén vast gezicht binnen de gezinnen is belangrijk. Hierdoor wordt een vertrouwensband opgebouwd en is er meer zicht op wat er zich binnen de gezinnen afspeelt. Dit vertrouwen opbouwen kost tijd en aandacht. De ervaring leert dat er in beginsel weinig vertrouwen is in hulp of begeleiding. Daarnaast is het van belang dat er een klik is tussen het gezin en de gezinscoach.
- Om verandering binnen een gezin te bereiken moet het gezin zich bewust zijn van het probleem en hun eigen aandeel hierin herkennen. Een goede screening vooraf is dus belangrijk.



- Er moet door de gezinscoach voldoende tijd worden geïnvesteerd. Hierdoor worden niet alleen de bestaande problemen aangepakt, maar kan er preventief ingezet worden op verschillende leefdomeneinen. Hierdoor kan een volgend probleem voorkomen worden.

Uit de praktijk blijkt dat het fijn is om soms met twee gezinscoaches betrokken te zijn. Dit om het risico van uitval te verkleinen, in verschillende situaties heb je verschillende expertises en inzichten nodig, minder kwetsbaar in verlof/vakantie/ziekte en mogelijke uitstroom.

Samenwerkingen

De pilot 'Doorbreken van Intergenerationele Armoede Problematiek' wordt in drie gemeentes uitgevoerd: Emmen, Coevorden en Hardenberg. Medegefinancierd door de Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe en Hardenberg. De gemeente Coevorden heeft als eerste daadwerkelijk kunnen starten in 2020. Er hebben een aantal afspraken plaatsgevonden tussen de deelnemende gemeentes om ervaringen met elkaar uit te wisselen. Gezinscoaches kunnen van elkaar leren wat werkt of niet en hier kun je je eigen aanpak op aanpassen. Daarnaast is voor de gezinscoach samenwerking erg belangrijk. Om het gezin optimaal te kunnen ondersteunen zijn gemeente, onderwijs, woningbouw en andere samenwerkingspartners nodig. Sinds de start van de pilot zijn de ervaringen over de samenwerking over het algemeen positief.

Resultaten

- Sinds de start van de pilot zijn zeven gezinnen begeleid door in totaal zes gezinscoaches. Daarnaast is er van 2019 t/m 2022 een coördinator betrokken geweest. In één gezin gaat het heel goed, twee gezinnen zijn vroegtijdig gestopt. In de overige vier gezinnen worden successen afgewisseld met terugvallen. Hierbij zijn nu twee gezinscoaches betrokken.
- In alle gezinnen is het gezinsbudget in gezet. Dit is belangrijk bij de ondersteuning van de gezinnen en wordt bijvoorbeeld ingezet om scholing en reiskosten te bekostigen.
- In alle gezinnen is ingezet op scholing van ouders en/of kinderen.
- In alle gezinnen is ingezet op lange termijn oplossingen, zoals het behalen van een rijbewijs, taallessen of het inrichten van een studeerplek.

Ondanks corona zijn de gezinscoaches en daarmee de gezinnen doorgedaan met het project. Aanvankelijk middels online meetings. Zodra het kon is er weer gestart met huisbezoeken.

Inzet middelen

Sinds de start van het project zijn de volgende middelen ingezet:

	2020	2021	2022	2023
Inzet gezinscoach	€92.130	€115.121	€79.003	€78.888*
Inzet gezinsbudget	€6.722,35	€5.588,81	€2.837	€95,85**

* Het begrote bedrag

** Reeds besteed tot 31-07-23

Inzichten gezin uitgewerkt (business case)

Om een beeld te krijgen wat een gezinscoach mogelijk toevoegt, hebben we zowel de financiële als emotionele kant van één van de gezinnen die vanaf het begin betrokken is in kaart gebracht.

0-meting

Betreft een moeder met drie kinderen. Ze heeft een LAT-relatie met vader. Ouders minima en grootouders ook. Bij de start had de moeder een bijstandsuitkering. Eén van de kinderen kreeg jeugdhulp en had te maken met schooluitval en beginnende criminaliteit. De jongste ging naar de basisschool. De oudste kwam goed mee op school.

Gezin maakte o.a. gebruik van de volgende regelingen: een Doe-mee-pas, huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget.

Daarnaast was er o.a. inzet van een Maatschappelijk werker en was er al een Psychomotorische Therapie (PMT) traject ingezet.

Inkomsten:

- Bijstand en toeslagen ongeveer €1.958,82 per maand. Bestaande uit o.a. :
 - bijstand €1.101,82
 - huurtoeslag €274
 - kindgebonden budget €476
 - zorgtoeslag €107

En

- Gemeentelijk regelingen €1.220 per jaar
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen en waterschapsbelasting ongeveer €630 per jaar

Kosten:

- Inzet Jeugdzorg, Maatschappelijk werker en traject, minimaal €20.000 per jaar

Daarnaast o.a. kosten voor inzet schoolverzuim en politie.

In deze situatie kan er ook aanspraak gemaakt worden op meerdere fondsen, zoals bijvoorbeeld: Voedselbank, Kledingbank en Rudie Zwolsfonds.

Huidige situatie

Gezinscoach is nog steeds aanwezig bij het gezin. In het begin intensief, momenteel minder uren benodigd. Moeder woont nu samen met de vader van de kinderen. Twee kinderen wonen thuis en één is uitwonend. Moeder heeft een VMBO opleiding afgerond en kijkt naar een vervolg opleiding. Eén van de kinderen is van het basisonderwijs naar het middelbaar onderwijs gegaan en ontvangt via school ondersteuning van het maatschappelijk werk. Eén kind ontvangt forsere inzet jeugdhulp en is uitwonend. Andere kind kijkt naar mogelijkheden om een BOL opleiding te gaan volgen en heeft hierover gesprekken met de gezinscoach.

Moeder is rustiger en kan beter het gesprek aangaan met haar kinderen. Ze motiveert haar kinderen en laat meer haar normen & waarden gelden. Ze voelt zich gesteund.

Moeder realiseert zich steeds meer dat ze het waard is en draagt dit ook uit naar haar kinderen. Door aanwezigheid van de gezinscoach is de hulp vanuit jeugdhulp sneller opgeschaald en heeft dit gezorgd voor meer rust en structuur in huis.

Door weer meer grip te hebben op het gezin heeft moeder de keuze gemaakt om weer met de vader te gaan samenwonen. Ze heeft nu controle op de uitgaven van vader en draagt er zorg voor dat hij niet opnieuw schulden maakt. Vader is weer gestart als internationaal vrachtwagenchauffeur. Financieel is het nu rustig en overzichtelijker.

Eén van de kinderen geeft aan dat ze nu andere aandacht krijgt dan voorheen en dit als erg prettig ervaart. Ervaart dit als rustiger en ziet haar moeder nu meer als voorbeeld. Moeder heeft geen onderdanige rol meer en voelt zich meer in haar kracht gezet. De gezinscoach wordt ervaren als luisterend oor, zelfs als een soort 'oma'-figuur waarin ze vertrouwen heeft en als zorgzame ondersteuner.

Er is een werkkamer gecreëerd vanuit het gezinsbudget, een deel van het schoolgeld, boeken, reiskosten en een fiets zijn bekostigd.

Inkomsten:

- Inkomsten vanuit partner; €4.000,-

Kosten:

- Inzet kosten gezinscoach voor dit gezin ongeveer €14.000 per jaar
- Inzet gezinsbudget 2019-2023: €6.200,79
- Inzet Jeugdzorg en Maatschappelijk werker, minimaal €25.000 per jaar

We zien een grote verandering bij dit gezin. Zij zijn niet meer afhankelijk van de bijstand of alle toeslagen. Ze zijn in grote mate zelfredzamer. Voornamelijk de veranderingen in mindset en gedrag zijn bewonderingswaardig. Het is niet makkelijk om los te breken vanuit de geldende normen en waarden van waaruit je bent opgegroeid en de consequenties die dit met zich meebrengen.

We zien een verhoging in voornamelijk maatschappelijke kosten. De jeugdzorg was al aanwezig en zou ook zonder inzet van de gezinscoach na een aantal jaar mogelijk problematischer zijn geworden. Het is fijn en belangrijk voor het gezin dat de gezinscoach eerder heeft kunnen signaleren en opschalen voor rust en structuur in huis. Het gezinsbudget heeft bijgedragen aan het afronden van een opleiding, waardoor de kansen voor de moeder zijn vergroot en zij vooral het voorbeeld kan zijn voor haar kinderen. Haar kinderen kunnen weer kind zijn.

Succeselementen

De volgende elementen zorgen ervoor dat de geboden hulp effectief is voor de gezinnen:

- Professionals hebben meer tijd beschikbaar voor de gezinnen. Ze hebben de tijd om met de gezinnen de patronen achter de problematiek te leren herkennen. Zo kunnen ze eerder inspelen op de problematiek, op meerdere leefdomeinen inzetten en inzetten en meedenken op lange termijnoplossingen die bij het gezin passen.
- De gezinnen krijgen te maken met één gezicht die ze op meerdere vlakken ondersteunt. Hierdoor is er meer vertrouwen, wordt de gezinscoach makkelijk benaderd en hoeven de gezinnen niet aan meerdere instanties hun verhaal te doen.
- Het gezinsbudget helpt de gezinscoach te doen wat nodig is voor het gezin. Zo wordt indien nodig snel gezorgd voor een oplossing.

- De grootste meerwaarde is dat het voor langere tijd ingezet kan worden, waardoor er een verandering kan plaatsvinden in gedrag en uiting. Het verbetert het zelfbeeld van de betrokkenen, zowel volwassenen als kinderen. De betrokkenen voelen zich gezien en gehoord. En de kinderen laten (deels) andere patronen en keuzes zien dan hun ouders voorheen lieten zien.
- We starten met het doorbreken van patronen. Gezinnen ervaren wat het is om doelen te realiseren, anders in het leven te staan en vertrouwen te krijgen in eigen kracht. De ouders nemen hun eigen kinderen hierin mee. Ontwikkelen een andere invulling van de ouderlijke rol en kunnen in stappen meer betrokken zijn. Door bijvoorbeeld meer rust en/of eigen ontwikkeling en inzichten. Het doorbreken van patronen zet zich door naar de kinderen.
- Door de vele veranderingen is de brede groei in dit gezin groot en heeft veel impact. We zien bij veel gezinnen met financiële problematiek vaak ook andere bredere en complexe problematiek. Het is van groot belang om als samenleving hierin een verschil te willen (blijven) maken en met de mogelijkheden die we hebben onze kinderen een andere toekomst te geven.

Toekomst

Zoals de casus laat zien is voor het doorbreken van patronen langdurige betrokkenheid nodig vanuit een professional en een grote investering van tijd. Een aantal successen wordt nu na een aantal jaar zichtbaar. Vooral in zelfvertrouwen en gedrag. In het begin is het lastig om op korte termijn verschil te realiseren, zeker als de overgang van een generatie in kaart gebracht dient te worden. Het is van belang om naast het gezin te staan, ook in de mindere periodes. In de praktijk blijkt dat de omgeving van het gezin veranderingen binnen het gezin tegenhoudt. Dat maakt het voor het gezin moeilijk om daadwerkelijk door te zetten. Zij lopen het risico niet meer bij hun oude omgeving te horen en dus op uitsluiting. Zij kennen echter 'de nieuwe' omgeving niet. Dit zijn onderwerpen van gesprek met de coach om ze hierop voor te bereiden en om ze handvatten te geven.

Het is daarom cruciaal om gezinnen die de intrinsieke motivatie hebben en stappen zetten in deze ondersteuning, de ondersteuning ook voor een langere periode (minimaal 10-15 jaar) te blijven geven (in afwisseling frequentie voor nodige inzet). De gezinnen geven zelf aan de begeleiding van de gezinscoaches te willen behouden. Ze vinden de kans op terugval nog te groot. Op dit moment wordt gekeken hoe we de werkwijze kunnen borgen. Voor 2024 kunnen we nog inzet realiseren met de middelen vanuit de Regiodeal en Programmagelden Kansrijk opgroeien. In 2024 is het van belang om borging te realiseren in mogelijk de reguliere subsidie aan MWC of andere wenselijke manier.

